

על פי הגילוי של רבינו האריז"ל

בחג השבועות קוראים עשרת הדברות שיש בהם כת"ר אותיות להמשיך אור הכתר שהוא שער החמישים המתגלה בחג השבועות

שבועות אות רצה) שקובע על סמך הירושלמי, שצריך לשמוח בחג השבועות על מחילת עוונות, ובלשון קדשו: "עצרת יום שניתנה בו תורה, על כן צריכין ישראל לשמוח שמוחל הקב"ה עוונותיהם".

חג השבועות הוא יום הדין על ביטול תורה ויום של שמחה על קבלת התורה וכפרת העוונות

ונראה להוסיף נקודה יקרה בביאור השמחה על כפרת העוונות בחג השבועות, על פי מה ששנינו במשנה (ר"ה טז): "בארבעה פרקים העולם נידון, בפסח על התבואה, בעצרת על פירות האילן, בראש השנה כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון... ובחג נידונין על המים".

וכתב השל"ה הקדוש (מסכת שבועות פרק נר מצוה אות ט) בשם ה"תולעת יעקב", כי חג השבועות הוא יום הדין של מתן תורה שבו נידונים נשמות ישראל שהן בבחינת "פירות האילן", שיצאו מאילן הנשמות של הקב"ה, אם עסקו בתורה וקיימו מצוות התורה כראוי. והנה הדברים בלשון קדשו:

"ודע כי כמו שבראש השנה רצה הקב"ה להשגיח ולדרוש מעשה בני אדם, כי הוא יום הבריאה הראשונה וחידוש העולם... כן רצה ביום מתן תורה שהוא מורה על חידוש העולם, להשגיח ולדרוש על מעשה העולם ולדונו על פירות האילן... וכבר ביארנו כי הפירות הם הנשמות הפורחות מאילנו של הקב"ה, והעולם נידון ביום זה על התורה שניתנה בו שבטלו עצמם ממנה, והוא אמרם על פירות האילן, בלא השלימם בתורה ובמצוות כראוי".

מעתה יומתק להבין ביתר שאת דברי הירושלמי, הטעם שאנו צריכים לכפרה בחג השבועות, כי היות שחג השבועות הוא יום הדין על ביטול תורה שהוא עוון חמור מאד, כמו ששנינו בגמרא (ברכות ה): "אם רואה אדם שיסורין באין עליו יפשפש במעשיו, שנאמר (איכה ג-ג) נחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה עד ה', פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה, שנאמר (תהלים צד-יב) אשרי הגבר

יומתק לרמוז בזה מה שכתוב "ביום הזה באו מדבר סיני", ודקדק רש"י: "לא היה צריך לכתוב אלא ביום ההוא, מהו ביום הזה, שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום ניתנו". ולפי המדרש יש לומר שהכתוב בא לרמוז "בחודש השלישי" וגו', בכל שנה כשאנו קוראים בחודש השלישי בחג השבועות פרשה זו, הרי זה נחשב כאילו, "ביום הזה באו מדבר סיני", וקיבלנו את התורה מחדש בהר סיני.

"מכיון שקיבלתם עליכם עול תורה שניתנה בעצרת מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימכם"

הנה מה טוב ומה נעים לצרף מה שמצינו בענין זה מאמר נפלא בתלמוד ירושלמי (ראש השנה פ"ד ה"ח): "בכל הקרבנות כתיב חטא [בפסח (במדבר כה-כב): "ושעיר חטאת אחד לכפר עליכם". בסוכות (שם כט-טז): "ושעיר עזים אחד חטאת"] ובעצרת אין כתיב חטא [כי אם (שם כה-ל): "שעיר עזים אחד לכפר עליכם"], אמר להן הקב"ה [לישראל] מכיון שקיבלתם עליכם עול תורה, מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימכם".

ופירש ב"קרבן העדה" (שם): "מכיון שקיבלתם, שבכל שנה בעצרת הוא כיום אשר עמדנו לפני הר סיני ומקבלים התורה מחדש, כדאמר רב יוסף (פסחים סח): אי לא האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא, הלכך אין שם חטאת ביום הזה". ב"פני משה" הוסיף לפרש כוונת הירושלמי: "אמר להם הקב"ה מכיון שקיבלתם עליכם עול תורה שניתנה בעצרת, להיות עמל ויגע בה כל צרכיכם, מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימכם ואין החטא נזכר לפני, לפי שהתורה מכפרת עליכם".

הרי לנו דברים ברורים כי בכל שנה בחג השבועות צריך לקבל את התורה מחדש, ועל ידי זה אנו זוכים לכפרה על כל העוונות. מה נפלאים הם דברי אחד מהראשונים מבעלי התוספות רבינו אלעזר מגרמיזא זי"ע בספר "הרוקח" (הלכות

לקראת חג השבועות זמן מתן תורתנו הבא עלינו לטובה, דבר בעתו מה טוב להעלות על שלחן מלכים בדרך השווה לכל נפש כוונה נפלאה שראוי לכוון בקריאת עשרת הדברות, כפי שניתן ללמוד מתוך הגילוי הנשגב שמתגלה לנו רבינו האריז"ל בענין אור הכתר שמתגלה בחג השבועות, בשילוב הקדמות יקרות מאירות עינים מדברי רבותינו הקדושים הראשונים והאחרונים, ומה' נבקש שיוליכנו בדרך אמת.

פתח דברינו יאיר במה שגילו לנו חכמינו ז"ל, כי על ידי שאנו קוראים בתורה בכל שנה ושנה בחג השבועות מעמד מתן תורה לישראל, אנו זוכים לחדש את המעמד של מתן תורה שיחשב כאילו קיבלנו בכל שנה את התורה מחדש, כמבואר במדרש (ילקוט שמעוני פרשת יתרו רמז רעא) על הפסוק הראשון שנאמר במעמד הר סיני (שמות יט-א):

"בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני, אמר הקב"ה לישראל בְּנֵי הַיּוֹדֵם קוֹרִין אֶת הַפְּרִשָׁה הַזֹּאת בְּכָל שָׁנָה, ואני מעלה עליכם כאילו אתם עומדים לפני הר סיני ומקבלין את התורה, שנאמר ביום הזה באו מדבר סיני, אימתי בחודש השלישי". ופירש ה"מגן אברהם" ב"זית רענן" על הילקוט (אות יד): "אימתי תהיו קוראים אותה, בחודש השלישי". כלומר על ידי שאנו קוראים פרשה זו של מתן תורה בהר סיני בחודש השלישי בחג השבועות, מעלה הקב"ה עלינו כאילו קיבלנו את התורה מחדש.

ונראה פשוט שכוונת המדרש היא על דרך מאמר הגמרא (מנחות קי): "כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת, וכל העוסק בתורת אשם כאילו הקריב אשם". הרי מבואר שהקריאה בתורה במצוה מיוחדת יש לה כח מיוחד שיחשב כאילו קיימנו את המצוה בפועל ממש, לכן בכל שנה ושנה בחג השבועות כאשר אנו קוראים בתורה את המעמד הנשגב של מתן תורה בהר סיני, הרי זה מעורר את המעמד של מתן תורה כאילו קיבלנו את התורה מחדש.

**מהר"ל מפראג: מ"ט ימי הספירה הם כנגד מ"ט שערי בינה
חג השבועות ביום החמישים הוא כנגד שער הנ' שמתגלה**

**רבינו האריז"ל: בחג השבועות על ידי עסק התורה כל הלילה
מתגלה אור הכתר שהוא שער החמישים מנ' שערי בינה**

**רבינו האריז"ל: בשעת מתן תורה זכה משה רבינו לשער הנ'
אלא שבחטא העגל אמר לו הקב"ה "לך רד" משער הנ'**

**בעשרת הדברות הראשונים ישנן כת"ר אותיות
כנגד שער הנ' שהוא כתר שנתגלה למשה במתן תורה**

וזהו שאמר הקב"ה ליעקב אבינו "אנכי ארד
עמך מצרימה", כשישקעו שם ישראל במ"ט
שערי טומאה, "ואנכי אעלך" זה לעומת זה במ"ט
ימי הספירה למ"ט שערי בינה, ועל כך הוסיף
הקב"ה "גם עלה", גם לרבות, שבחג השבועות
שהוא ביום החמישים יזכו לעלות ולקבל הארה
גם משער הנ' בדרך מתנה.

הגילוי של האריז"ל כי בחג השבועות מתגלה כתר עליון שהוא שער הננון

והנני מעלה על שלחן מלכים בענין מה שנתבאר
כי בחג השבועות שהוא ביום החמישים מתגלה
שער הנ' מנ' שערי בינה, שמצינו מקור ברור לכך
ב"שער הכוונות" לרבינו האריז"ל (חג השבועות דף פט.
ד"ה ובהגיע), שמבאר בדברי קדשו כי על ידי שהאדם
ער לביל חג השבועות ועוסק בתורה כל הלילה כדי
לקשט את הכלה העליונה שהיא השכינה הקדושה,
הרי הוא זוכה להמשיך על עצמו באשמורת הבוקר
את אור הכתר שהוא שער החמישים מנ' שערי בינה,
הנה הדברים בלשון קדשו:

"ובהגיע אשמורת הבוקר מעט קודם עלות
השחר, בעת שמשחירין פני הרקיע במזרח אשר
אז נקרא אילת השחר, אז צריך שתטבול במקוה,
ותכוין אל המקוה העליון שהוא כתר עליון הנמשך
לו בלילה הזה, והוא נקרא שער החמישים כמו
שכתבתי, ועליו נאמר (יחזקאל לו-כה) וזרקתי עליכם
מים טהורים כו', ועל ידי כן אנו מקבלים תוספת
קדושה מבחינת הכתר הזה".

בענין זה ראוי לציין כי המנהג הקדוש של
עובדי ה' שלא להפסיק ולשוחח בשום דברי חול
עד קדושת כתר בתפלת מוסף, מקורו בסידור
האריז"ל לרבי שבתי סופר זצ"ל, שבסדר הכוונות
לחג השבועות הוא כותב בגליון שיש לו קבלה
ממורו הבעל שם טוב הקדוש ז"ע [יום ההילולא
שלו בחג השבועות]:

ותחסרהו מעט מאלקים". לפי זה מבאר המהר"ל
כי מה שנצטוונו לספור מ"ט ימי הספירה עד
חג השבועות הוא כנגד מ"ט שערי בינה שאפשר
להשיג, ואילו חג השבועות שהוא יום החמישים
שבו ניתנה תורה לישראל, הוא כנגד השער
החמישים מנ' שערי בינה שהוא נבדל מן האדם.

אמנם לכאורה יש לתמוה על זה, שהרי לפי
מה שלמדנו מבאר שאפילו משה רבינו אדון כל
הנביאים לא השיג את שער הנ', ואם הוא לא השיגו
הרי ברור שגם כל ישראל לא השיגו את שער הנ',
ועל כגון דא כבר המליצו בגמרא (נדה סב:): "רבי
לא שנה, רבי חייא מנא ליה", אם כן מהו הענין
שהקב"ה נתן לנו את התורה בחג השבועות, שהוא
יום החמישים כנגד שער הנ' שאין לנו השגה בו.

אמנם הכוונה בזה ברורה כמו שביאר ה"שפת
אמת" (שבועות תרמ"ד), כי הן אמת שאי אפשר
להשיג לגמרי את שער הנ', אך עם כל זה בחג
השבועות אנו זוכים לקבל הארה משער הנ', כאדם
המקבל את אור השמש רק דרך מסכים רבים, כמו
שכתב בלשון קדשו: "וביום הביכורים, דאיתא נ'
שערי בינה נבראו, וכולם נמסרו למשה חוץ מאחד,
שנאמר ותחסרהו מעט כו'. פירוש שאין באפשרות
האדם להשיג למעלה בשער הנ', אך אחר כלות
השגת האדם ניתן במתנה הארה גם משער הנ',
והוא מתן תורה בחג הזה".

בהמשך הדברים מוסיף ה"שפת אמת" לבאר
בזה מה שאמר הקב"ה ליעקב אבינו ברדתו
למצרים (בראשית מו-ד): "אנכי ארד עמך מצרימה
ואנכי אעלך גם עלה". ולכאורה מילת "גם" היא
מיותרת. אולם הביאור על כך על פי מה שכתוב
(קהלת ז-ד): "זה לעומת זה עשה האלקים", לכן
כשהוציא הקב"ה את ישראל ממצרים ששקעו שם
במ"ט שערי טומאה, הכניסם זה לעומת זה במ"ט
ימי הספירה למ"ט שערי בינה.

אשר תיסרנו יה ומתורתך תלמדנו". ופירש רש"י
שהקב"ה מייסר את האדם ביסורים, "ומתורתך
תלמדנו", כדי שיעסוק בתורה.

לכן הקדים לנו הקב"ה רפואה למכה לקרוא
בחג השבועות את המעמד הנשגב של מתן תורה,
ולקבל על עצמנו לעסוק בתורה כראוי, ועל ידי
זה מבטיח לנו הקב"ה כלשון הירושלמי "מכיון
שקיבלתם עליכם עול תורה שניתנה בעצרת, להיות
עמל ויגע בה כל צרכיכם, מעלה אני עליכם כאילו
לא חטאתם מימיכם ואין החטא נזכר לפני".

נמצינו למדים מכל זה עבודת הקודש המוטלת
עלינו בחג השבועות, שמצד אחד הוא יום הדין
לתת דין וחשבון אם למדנו תורה כראוי בכל השנה,
אבל מצד שני אנו צריכים לשמוח בחג השבועות,
שנתן לנו הקב"ה הזדמנות פז לחדש עלינו קבלת
עול התורה בחג השבועות, אשר בזכות זה אנו
זוכים לכפרת העוונות ביום זה על ביטול תורה
ולהינצל מכל היסורים.

בחג השבועות שהוא יום החמישים אנו זוכים להשיג הארה משער החמישים

רחש לבי דבר טוב לקשר בין שני המאמרים,
בין המאמר הראשון במדרש: "אמר הקב"ה לישראל
בְּנֵי הַיּוֹ קוֹרִין אֶת הַפְּרִשָּׁה הַזֶּה בְּכָל שָׁנָה, וְאֲנִי מַעֲלֶה
עֲלֵיכֶם כְּאִילוֹ אֲתֶם עוֹמְדִים לִפְנֵי הַר סִינַי וּמִקְבְּלִין
אֶת הַתּוֹרָה", ובין המאמר השני בירושלמי שעל
ידי קבלת התורה אנו זוכים לכפרת עוונות: "מכיון
שקיבלתם עליכם עול תורה שניתנה בעצרת, להיות
עמל ויגע בה כל צרכיכם, מעלה אני עליכם כאילו
לא חטאתם מימיכם ואין החטא נזכר לפני".

נקדים מה שכתוב במצות ספירת העומר (ויקרא
כג-טו): "וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם
את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהינה,
עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים
יום". וביאר המהר"ל מפראג ב"נתיבות עולם"
(נתיב התורה פרק יב): "כי הספירה ארבעים ותשעה
יום עד מתן תורה, כי התורה היא מתעלה עד שער
החמישים, ולפיכך הספירה ז' שבועות מדריגה אחר
מדריגה עד שער החמישים". וכן כתב המהר"ל
ב"תפארת ישראל" (פרק כה): "ולפיכך צריך הספירה
עד חמישים, כי אז בא הוא למדרגת התורה שהיא
שכל נבדל, כי התורה היא משער החמישים שהוא
נבדל מן האדם".

ביאור דבריו הקדושים על פי הידוע שישנם
בתורה נ' שערי בינה, כמו ששינונו בגמרא (ראש
השנה כא:): "חמישים שערי בינה נבראו בעולם,
וכולן ניתנו למשה חסר אחד, שנאמר (תהלים ח-ו)

בכל חג שבועות בקריאת עשרת הדברות שיש בהם כ"ר אותיות אנו זוכים לקבל הארה משער הנ' כמו בשעת מתן תורה

רבינו האריז"ל: בחטא העגל נסתלקו ממשנה
אלף אורות שקיבל במתן תורה ונשאר אצלו רק אור אחד

שפתי כהן: שבירת הלוחות היא שפסק הנס
וכל הממין הסתומות והסמכין שעמדו בנס פרחו מן הלוחות

רבי שלום מקאמינקא: אלף האורות הם כ"ב ב' וב' ס'
בגימטריא אלף אורות שפרחו מהלוחות בחטא העגל

בינה שהוא אור הכתר המתגלה בחג השבועות,
כמבואר בדברי האריז"ל שהזכרנו לעיל.

כת"ר אותיות בדברות הראשונים כנגד נ' שערי בינה שנתגלו במתן תורה

בדרך זו במסילה נעלה לבאר הטעם שאנו
קוראים את עשרת הדברות בחג השבועות, נקדים
מה שכתב "בעל הטורים" בפרשת יתרו (שמות כ-יד),
שיש בעשרת הדברות כת"ר אותיות: "וסימנך כת"ר
תורה, לומר לך שאם לומד אדם תורה לשמה היא
כתר לראשו". ומקור הדבר בתיקוני זוהר (תיקון סט
קיא): "כְּתִיר, דְּאִינוּן אֲתוּנוּן דְּעֶשֶׂר אֲמִירוֹן".

והנה כאשר נתבונן נראה שהקב"ה הקפיד
רק בעשרת הדברות הראשונים שנזכרו בפרשת
יתרו שיהיו בהם כת"ר אותיות, אבל בעשרת
הדברות השניים שנזכרו בפרשת ואתחנן יש בהם
יותר אותיות [תש"ח אותיות], וצריך ביאור להבין
הטעם שדקדק הקב"ה לכתוב בדיוק כת"ר אותיות
רק בעשרת הדברות הראשונים.

ונראה לבאר הענין בזה על פי מאמר הגמרא
שכבר הזכרנו: "חמישים שערי בינה נבראו בעולם,
וכולן ניתנו למשה חסר אחד, שנאמר ותחסרהו
מעט מאלקים". וצריך ביאור להבין הטעם
שדקדקו חכמינו ז"ל לומר "וכולן ניתנו למשה חסר
אחד", ולכאורה היה מוצדק יותר לומר: "ולא ניתנו
למשה רק ארבעים ותשעה".

אמנם כבר הבאנו כמה פעמים ביאור נפלא על כך
ממשנתו הטהורה של רבינו האריז"ל ב"לקוטי תורה"
(פרשת ואתחנן ד"ה ויתעבר ה'), כי בשעת מתן תורה זכה
משה רבינו להשיג את כל נ' שערי בינה, אלא שאחרי
חטא העגל החסיר הקב"ה ממנו את שער הנ', וזהו
שאמר לו הקב"ה (שמות לב-ז): "לָךְ יָד כִּי שַׁחַת עִמָּךְ",
כלומר רד מהשגת שער הנ' שהוא בגימטריא ל"ך.
הנה כי כן זהו שדקדקו חכמינו ז"ל לומר: "וכולן ניתנו

"בשם מורי נר"ו, צריך לזוהר מאד אחר התיקון
שעשה בלילה, שלא יפסיק בשום שיחה בטילה
עד אחר שאומר במוסף קדושת כתר, כי אז עולין
כל קישוטי הכלה שעשה בלילה, על כן יזהר מאד
לטהר מחשבתו על כל פנים עד כתר זה".

והנני מוסיף לציין כי המקור לדברי האריז"ל
שכתר הוא שער החמישים מנ' שערי בינה, הוא
מדברי תיקוני זוהר (תיקון כב סח): "כְּתִיר עֲלִינוּן דָּא
אִיהוּ שְׁלִימוּ דְחֻמְשֵׁין שְׁעָרֵי בִינָה, וְדָא אִיהוּ דְלָא
אֲתִיְהִיב לְמִשָּׁה [כתר עליון הוא המשלים חמישים
שערי בינה, וזהו שלא ניתן למשה] דְעֲלִיָּה אֲתַמַּר
[שעליו נאמר] (איוב כח-ז) נְתִיב לָא יַדְעוּ עֵיט, וְעֲלִיָּה
אֲמַרוּ זְכוּרִים לְבָרְכָה בְּמוֹפְלָא מִמֶּךָ אֶל תְּדַרוּשׁ". [וכן
מבואר עוד בדברי רבינו האריז"ל (עץ חיים שער יג
פ"ג): "ויש שער נ' הכולל כל המ"ט והוא כתר עליון
שבהם, הרי נ' שערי בינה כנזכר תיקון כב"].

עוד יש לציין כי המקור לדברי רבינו האריז"ל,
ששער החמישים מתגלה בחג השבועות שהוא יום
החמישים, מקורו בזוהר הקדוש (פרשת אמור צז):
ברעיא מהימנא:

"וְאֵלֵינוּ חֻמְשֵׁין, מ"ט אֵינוּן כָּלל אֲנִפֵּי אוֹרֵייתָא,
דְּהָא בְיוֹמָא דְחֻמְשֵׁין אִיהוּ רְזָא דְאוֹרֵייתָא מִמֶּשׁ... וְאִי
תִּימָא חֻמְשֵׁין, מ"ט אֵינוּן, חַד טְמִירָא אִיהוּ וְעֲלָמָא
אֲסִתְמִיָּה עֲלִיָּה, וְבִהְהוּא יוֹמָא דְחֻמְשֵׁין אֲתַגְלִיא
טְמִירָא וְאֲשַׁתְכַּח בֵּיה". פירוש: "ואלו חמישים, מ"ט
הם כלל פני התורה, שהרי ביום החמישים הוא סוד
התורה ממש... ואם תאמר חמישים, הלא מ"ט הם,
אלא אחד מכוסה הוא והעולם נסמך עליו, ובאותו
יום החמישים מתגלה המכוסה ונמצא בו".

וביאר בהגהות "נצוצי אורות" להחיד"א בגליון
הזוהר (שם את ב): "חד טמירא איהו, פירוש הוא סוד
הכתר כנודע מכוונת יום שבועות". כלומר ביום
החמישים שהוא חג השבועות מתגלה שער אחד
שהוא טמיר וגנוז, והוא שער החמישים מנ' שערי

למשה חסר אחד", כי באמת ניתנו כולם ממש למשה,
אלא שאחר כך נחסר ממנו אחד.

מעתה יאירו עינינו להבין הטעם שהקפיד הקב"ה
לכתוב כת"ר אותיות דוקא בלוחות הראשונים, שהרי
לפי מה שלמדנו מתבאר כי שער החמישים מנ' שערי
בינה הוא כתר עליון, ומכיון שמשה רבינו השיג
בשעת מתן תורה את שער הנ' לפני שחטאו ישראל
בעגל, לכן גילה לו הקב"ה את שער הנ' בעשרת
הדברות הראשונים שיש בהם כת"ר אותיות.

וזהו שמבואר בזוהר הקדוש ובמדרשי חכמינו
ז"ל שלוחות הראשונים כללו בתוכם כל סודות
התורה, ולפי האמור הכוונה בזה כי היו בבחינת נ'
שערי בינה שנתגלו למשה בשעת מתן תורה, אלא
שאחר כך כשחטאו ישראל בעגל אמר לו הקב"ה:
"לך רד", שירד מגילוי שער הנ' בגימטריא ל"ך, כי
שחת עמך", ולכן בעשרת הדברות השניים שנכתבו
רק אחרי חטא העגל כשניטל שער הנ' ממש
רבינו כבר לא נזכרו שם כת"ר אותיות.

"אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים" הוא שער הנ' שהשיג רק הקב"ה

יש להוסיף תבלין לבאר ענין זה ביתר שאת על
פי המבואר בזוהר הקדוש (חלק א רסא): כי חמישים
פעמים נזכר בתורה הקדושה ענין יציאת מצרים, כדי
לרמז שהקב"ה הוציא את ישראל ממצרים על ידי
חמישים שערי בינה. וכן לעתיד לבוא יגלה הקב"ה
חמישים שערי בינה כדי לגאול את ישראל, וזהו
פירוש הפסוק (מיכה ז-ט): "כימי צאתך מארץ מצרים
אראנו נפלאות". כי כמו שביציאת מצרים נתגלו נ'
שערי בינה, כן לעתיד "אראנו נפלאות", אותיות נ'
פלאות, שיתגלו נ' פלאות משערי בינה.

וכן מבואר בתיקוני זוהר (תיקון לב עו). כי רבי
שמעון בר יוחאי אמר לרבי אלעזר בנו: "חֻמְשֵׁין
זְמַנִּין אֲדַכִּיר בְּאוֹרֵייתָא יְצִיאַת מִצְרַיִם, לְאֲשַׁתְמִידְעָא
בְּדַרְגָּא דְאֲפִיק לֹון דְאִיהוּ יוֹבְלָא, [חמישים פעמים
נזכרה יציאת מצרים בתורה, כדי להודיע שהקב"ה
הוציא אותנו בבחינת יובל שנת החמישים שהוא
סוד חמישים שערי בינה], דְאֲתַמַּר בֵּיה (ויקרא כה-יא)
יֹוֹבֵל הִיא שְׁנַת הַחֲמִישִׁים שָׁנָה, וְאֵינוּן חֻמְשֵׁין תְּרַעֲיָן
דְּבִינָה דְאֲתַמַּסְרוּ לְמִשָּׁה בְּסִינֵי בַר חַד דְלָא אֲתַמַּסְר
לִיָּה [והם חמישים שערי בינה שנמסרו למשה
בסיני חוץ מאחד שלא נמסר לו], וְבִגִּין דָּא אֲדַכִּיר
חֻמְשֵׁין זְמַנִּין בְּאוֹרֵייתָא יְצִיאַת מִצְרַיִם".

אומר על כך הגאון רבי אליהו מווילנא זצ"ל
ב"אדרת אליהו" (מהדורא ד' פרשת בלק כג-ז) חידוש
נפלא, על פי המבואר בגמרא הנזכר: "חמישים
שערי בינה נבראו בעולם, וכולן ניתנו למשה חסר
אחד, שנאמר ותחסרהו מעט מאלקים", ולכן כל

מ"ט פעמים שנזכרה יציאת מצרים בתורה שהם כנגד מ"ט שערי בינה, נאמרו על ידי משה רבינו מכיון שזכה להשיג מ"ט שערי בינה.

אך יציאת מצרים שנזכרה בדברות הראשונות בפרשת יתרו: "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים", מכוונת כנגד שער החמישים מנ' שערי בינה, והיות שאפילו משה רבינו לא השיג שער הנ', לכן זכינו לשמוע מאמר זה מפי הקב"ה בכבודו ובעצמו ולא על ידי משה רבינו, אלו דבריו הקדושים.

מעתיקה לפי המבואר מדברי רבינו האריז"ל, כי בשעת מתן תורה גילה הקב"ה למשה רבינו שער הנ', יש לומר כי במאמר זה "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים", שהוא כנגד שער הנ', גילה הקב"ה למשה רבינו בשעת מתן תורה את שער הנ', ולפי המבואר מטעם זה יש בעשרת הדברות הראשונים כת"ר אותיות, כי נתגלה בהם אור הכתר שהוא שער הנ' שנתגלה למשה רבינו לפני חטא העגל.

אלף אורות שנסתלקו בשבירת הלוחות

הנה מה טוב ומה נעים לבאר לפי זה ענין פלא שהביא בספר "ילקוט ישר" (מערכת מ אות ד) ששמע מדודו הגה"ק רבי משה מראזודוב זצ"ל בשם הגה"ק רבי שלום מקאמינקא זצ"ל, אשר דיבר בקדשו לבאר מה שמובא במקובלים, ומקור הדבר ב"שער הכוונות" לרבינו האריז"ל (ענין מזמור שיר ליום השבת דף סו טור א) ביאור המסורה לכתוב בספר תורה בפסוק (ויקרא א-א): "ויקרא אל משה", אות א' של "ויקרא" אלף זעירא - אלף קטנה.

וביאר האריז"ל הענין בזה, כי בשעת מתן תורה זכה משה רבינו לאלף אורות קדושים ונשגבים, אלא שבחטא העגל נחסרו ממנו אלף אורות אלו, ונשאר אצלו רק אור אחד מן האלף. וזהו הרמז במסורה: "ויקרא אל משה" - אלף זעירא, ללמדנו שמתוך אלף האורות שהיו לו בשעת מתן תורה, נשאר לו אחרי חטא העגל רק אלף זעירא דהיינו אחד מאלף.

הוסיף על כך הגה"ק רבי שלום מקאמינקא לבאר, מה הם אלף האורות שנסתלקו ממשה רבינו בחטא העגל, על פי מה שהביא ב"שפתי כהן" על התורה פרשת עקב (דברים ט-יז) בשם המפרשים חידוש גדול בענין שבירת הלוחות, המבוסס על

דברי רב חסדא (שבת קד): "מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין". לפי זה הם מבארים ענין שבירת הלוחות, כי בחטא העגל פסק אותו הנס וכל הממ"ן הסתומות והסמ"ך שבלוחות פרחו מן הלוחות.

לפי זה הראה הגה"ק מקאמינקא דבר פלא, כי בעשרת הדברות יש בדיוק כ"ב אותיות של ס' סתומות וב' אותיות ס' שעולות בגימטריא אלף. הנה כי כן זהו סוד אלף אורות שהיו בתחילה למשה רבינו בקבלת התורה, שהם כ"ב אותיות ס' סתומות וב' אותיות ס' שעמדו בלוחות הראשונים בנס, אלא שבחטא העגל נחסרו ממנו אלף אורות הללו כשפרחו האותיות מהלוחות. אלו דבריו הנפלאים.

"האלף לך שלמה" הוא אלף אורות של הכתר

כעבדא קמיה מאריה נראה להוסיף תבלין לבאר הטעם שנסתלקו אלף אורות מלוחות הראשונים בחטא העגל, על פי מה שמבואר בספרים הקדושים כי כתר עליון נקרא "פלא" שהוא אותיות אל"ף, כי יש שם אל"ף אורות שנתגלו למשה רבינו בשעת מתן תורה, לפני חטא העגל, והנני מעלה על שלחן מלכים מה שכתב בענין זה ב"קהלת יעקב" למקובל האלקי רבי יעקב צבי יאליש מבני היכלא של מרן הרבי מלובלין ז"ע, והנה מה שכתב (ערך מאתים) בלשון קדשו:

"ויש לפרש בזה מה שאמר בשיר השירים (ה-ב) האלף לך שלמה ומאתים לנוטרים את פריו, כי האלף רמזו על כתר עליון ושם אין השגה לשום בריה, ומתן שכר של צדיקים (עוקצין פ"ג מ"ב) ש"י עולמות, הן חכמה ובינה, (משלי ד-ה) קנה חכמה, קנה בינה, ב' פעמים קנ"ה הרי [בגימטריא] י"ש כמו שאמר הרב ז"ל, וזה שאמר, ומאתים, הן חכמה ובינה, הוא לנוטרים את פריו, שהן יש להן שכר מחכמה ובינה שהוא בחינת מאתים, והמה הן פריו של הקדוש ברוך הוא שנטעם בגן עדן שלו, גן סדרים דאורייתא [נ"ג פרשיות התורה], אבל האלף שהוא כתר עליון הוא רק לך שלמה [מלך שהשלים שלן] ואין לשום בריה השגה בו".

והרי זה מתאים להפליא לשער החמישים מנ' שערי בינה שלא ניתן למשה לקיים בו "ותחסרהו

מעט מאלקים", אולם כפי שלמדנו מדברי האריז"ל לפני חטא העגל בלוחות הראשונים זכה משה רבינו להשיג גם את שער הנ', שזהו ענין אלף האורות שהשיג לפני חטא העגל, לעומת שני הכתרים שניתנו לישראל כנגד חכמה ובינה כמו שהארכנו בזה במקום אחר.

מעתיקה מבואר היטב הטעם שבלוחות הראשונים שנתן הקב"ה למשה רבינו לפני חטא העגל, עמדו בנס כ"ב אותיות ס' סתומות וב' אותיות ס' שעולות בגימטריא אלף, כנגד אל"ף אורות מכתר שהוא פל"א עליון שניתנו למשה רבינו, ולפי המבואר כתר הוא השער הנ' מנ' שערי בינה שזכה בו משה בלוחות הראשונים, אלא שאחר כך בחטא העגל כשנחסר ממנו שער הנ' שהוא כתר, נחסרו ממנו גם אלף אורות הללו בשבירת הלוחות.

כיון שבאנו לידי כך יפתח לנו פתח להבין הענין הגדול בקריאת עשרת הדברות הראשונים בחג השבועות, כי היות שמשה רבינו זכה להשיג שער הנ' בשעת מתן תורה, על ידי עשרת הדברות שיש בהם כת"ר אותיות, ותכלית הגילוי הזה היתה כדי להאיר מהם הארה משער הנ' לישראל, אלא שאחרי שחטאו בעגל נסתלק ממנו שער הנ', לכן בכל חג שבועות דבר בעתו מה טוב, לקרוא בתורה מעמד הר סיני עם עשרת הדברות שיש בהם כת"ר אותיות, כדי לעורר בכך הארה משער הנ' כפי שהיה בשעת מתן תורה.

הנה כי כן ירווח לנו לקשר בין המאמר הראשון: "אמר הקב"ה לישראל בני היו קורין את הפרשה הזו בכל שנה, ואני מעלה עליכם כאילו אתם עומדים לפני הר סיני ומקבלין את התורה", הכוונה בזה שאנו זוכים לקבל הארה משער הנ', כמו שקיבלנו בשעת מתן תורה לפני חטא העגל, ובין המאמר השני: "מכיון שקיבלתם עליכם עול תורה שניתנה בעצרת, להיות עמל ויגע בה כל צרכיכם, מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימכם ואין החטא נזכר לפני", הכוונה בזה שבחג השבועות אנו זוכים לכפרה על חטא העגל ולקבל הארה משער הנ', ובזכות זה נזכה לגאולה שלימה שאז יגלה לנו הקב"ה שער הנ', כמו שכתוב (ישעיה נא-ד): "כי תורה מאתי תצא", ודרשו במדרש (ויק"ד יג-ג): "אמר הקב"ה תורה חדשה מאתי תצא", במהרה בימינו אמן.

תודתנו וברכתנו נתונות לאלו שנדבו את הוצאת הגליון לזיכוי אחינו בני ישראל

משפחת מהרב הי"ו - לעילוי נשמת אמם האשה החשובה מרת לאה בת וירג'ני ע"ה

להורדת המאמרים shvilei.com
לקבלת המאמרים באימייל: mamarim@shvileipinchas.com